

Рецензія

кандидата юридичних наук, доцента кафедри публічного права
Чернівецького національного університету імені Юрія Федьковича

Білокурської Олени Валеріївни на дисертаційне дослідження

Штефюка Олександра Олександровича

на тему «Публічно-сервісні повноваження органів місцевого
самоврядування в Україні: теоретико-правовий аспект»,

подане на здобуття ступеня доктора філософії

в галузі знань 08 Право за спеціальністю 081 «Право»

Актуальність дисертаційного дослідження. Актуальність теми дисертаційного дослідження зумовлена глибинними трансформаційними процесами, що відбуваються в системі публічного управління в умовах децентралізації та поступового переходу до сервісно-орієнтованої моделі держави. У цьому контексті особливого значення набуває переосмислення ролі органів місцевого самоврядування як ключових суб'єктів реалізації публічної влади на локальному рівні.

Органи місцевого самоврядування, будучи найбільш наближеними до населення інституціями, відіграють визначальну роль у забезпеченні прав і свобод людини та громадянина через надання адміністративних, соціальних і комунальних послуг. Водночас сучасна парадигма публічного адміністрування передбачає трансформацію їх діяльності від переважно владно-розпорядчої до сервісно-орієнтованої, що обумовлює зростання значення публічно-сервісних повноважень як самостійного елемента їх адміністративно-правового статусу.

В умовах динамічного переходу до людиноцентричної моделі публічної влади публічно-сервісні повноваження органів місцевого самоврядування набувають ключового значення для забезпечення ефективного публічного адміністрування, сприяють зміцненню демократії, задоволенню потреб громадян та подоланню відчуження між владою і суспільством. Орієнтація на громадянина як споживача публічних послуг відповідає сучасним європейським стандартам

«доброго врядування» та визначає нову якість взаємодії між публічною владою, громадянським суспільством і приватним сектором.

Актуальність дослідження також обумовлена необхідністю адаптації національної моделі місцевого самоврядування до європейських стандартів, зокрема в частині впровадження ефективних механізмів надання публічних послуг, розвитку інституту адміністративної процедури, цифровізації управлінських процесів та підвищення рівня відкритості й підзвітності органів влади.

Попри активний розвиток законодавства у сфері адміністративних послуг і децентралізації, питання сутності, змісту та місця публічно-сервісних повноважень органів місцевого самоврядування у системі їх компетенції залишаються недостатньо дослідженими. Відсутність чітких теоретико-методологічних підходів до їх визначення та реалізації, фрагментарність нормативного регулювання, а також наявність практичних проблем у взаємодії органів місцевого самоврядування з органами виконавчої влади, приватним сектором і громадянським суспільством зумовлюють необхідність комплексного наукового аналізу відповідної проблематики.

Відповідно, обрана здобувачем тема дисертаційного дослідження «Публічно-сервісні повноваження органів місцевого самоврядування в Україні: теоретико-правовий аспект» має важливе значення для розвитку інституту місцевого самоврядування в Україні, удосконалення законодавства та є науково обгрунтована. Додаткового значення темі дослідження надає і те, що ефективна реалізація публічно-сервісних повноважень органів місцевого самоврядування є визначальним чинником формування в Україні сервісної держави, орієнтованої на забезпечення прав і свобод людини, підвищення якості публічних послуг та зміцнення довіри до публічної влади.

У цілому, після ознайомлення з дисертацією О.О. Штефюка можна стверджувати, що зміст дослідження демонструє системний та науково обгрунтований підхід автора задля досягнення мети та вирішення завдань, які були визначені на початку дослідження.

Дисертаційне дослідження виконано на кафедрі публічного права Чернівецького національного університету імені Юрія Федьковича в межах науково-дослідної теми кафедри «Публічне право як цінність» (державний реєстраційний номер 0120U105707).

Ступінь обґрунтованості наукових положень, висновків, рекомендацій, сформульованих у дисертації. Аналіз дисертаційного дослідження дає підстави стверджувати, що сформульовані автором наукові положення, висновки та рекомендації є належним чином обґрунтовані. Структура дисертації є логічно побудованою та послідовною, а виклад матеріалу – системним і аргументованим. Мета, завдання, об'єкт і предмет дослідження сформульовані коректно та є взаємоузгодженими.

Дисертантом проаналізовано значний масив нормативно-правових актів, а також використано практику міжнародних судових інституцій, що сприяло формуванню обґрунтованих висновків щодо розвитку моделі «сервісної держави» та її відображення у національному законодавстві.

Наукова новизна одержаних результатів полягає в обґрунтуванні теоретичних положень, висновків та рекомендацій щодо інституту публічно-сервісних повноважень органів місцевого самоврядування в Україні.

Заслуговує на увагу проведений науковий аналіз доктринального та нормативного підходу до розуміння інституту публічних послуг органів місцевого самоврядування, особливостей правового статусу таких органів як окремих учасників адміністративних відносин з надання публічно-сервісних послуг.

Автор переконливо аргументує щодо необхідності внесення змін до чинного національного законодавства про місцеве самоврядування щодо розмежування повноважень між виконавчою гілкою влади та місцевим самоврядуванням аргументуючи це частотою виникнення конфліктів між органами місцевого самоврядування та місцевими органами виконавчої влади, що має наслідком неефективне забезпечення реалізації громадянами своїх прав на місцевому рівні.

Також доцільно позитивно відзначити, що дисертант звертає увагу на те, що «публічна послуга є поняттям загальним та включає до свого складу адміністративні послуги. Вони можуть надаватись як державними органами, так і органами місцевого самоврядування. Враховуючи необхідність продовження реформи місцевого самоврядування та децентралізації, вкрай необхідно забезпечити відповідний рівень правового регулювання, яким слід закріпити перелік публічно-сервісних повноважень, що надаватимуться такими органами без жодних перешкод» (с.85).

Суттєвою перевагою дослідження є використання порівняльно-правового методу, що дозволило автору проаналізувати особливості правового закріплення публічно-сервісних повноважень органів місцевого самоврядування у ряді європейських держав, зокрема Франції, Італії, Словенії, Румунії та Хорватії. Такий підхід надав дослідженню додаткової глибини та підкреслив необхідність врахування цього досвіду в українському адміністративно-правовому дискурсі та законотворчому процесі.

Аналіз дисертаційної роботи, наукових статей та матеріалів науково-практичних конференцій, опублікованих дисертантом, дає підстави для висновків, що О.О. Штефюк ґрунтовно дослідив доктринальну базу, національне законодавство, акти європейського та міжнародного права, судову практику національних судів, Європейського суду з прав людини, аналітичні дані вітчизняних, європейських та міжнародних інституцій.

Основні положення дисертації, які виносяться на публічний захист, повною мірою представлені в 14 публікаціях дисертанта – 3 наукових статтях, що опубліковані у фахових виданнях України з юридичних наук, 1 науковій статті, опублікованій в зарубіжному періодичному виданні та 10 тезах доповідей і повідомлень на міжнародних та всеукраїнських науково-практичних конференціях, конгресах, форумах. Усі публікації формують вагомий науковий доробок автора та повною мірою відображають представлені у дослідженні елементи наукової новизни, її теоретико-методологічні та методико-прикладні положення. Обсяг, кількість і якість друкованих праць

відповідають вимогам до публікацій основного змісту дисертаційної роботи на здобуття ступеня доктора філософії та надають авторові право публічного захисту дисертаційної роботи.

Практичне значення дисертаційного дослідження О.О. Штефюка полягає у тому, що сформульовані в роботі положення та пропозиції поглиблюють уявлення про публічно-сервісні повноваження органів місцевого самоврядування в Україні та можуть бути використані у: науково-дослідній роботі, правозастосуванні, в навчальному процесі.

Відсутність порушення академічної доброчесності. Дисертація є самостійним дослідженням О.О. Штефюка, всі сформульовані положення та висновки наукового дослідження обґрунтовано на основі власних досліджень та зроблено посилання на наукові праці дисертанта, наведені в анотації. Перелік цих праць також міститься у списку використаних джерел. Усі праці дисертанта, у яких опубліковані основні наукові результати дисертації, пов'язаними з темою дисертаційного дослідження та розкривають його зміст. Дисертаційне дослідження та публікації автора виконані на належному науковому рівні, наукова новизна, висновки, їх обґрунтованість, рівень виконання поставленого наукового завдання та оволодіння здобувачем методологією наукової діяльності відповідають вимогам, що висуваються до праць такого рівня.

Дискусійні положення та зауваження до дисертації. Водночас, позитивно оцінюючи загальний рівень виконаного дослідження, доцільно звернути увагу на окремі положення, що мають дискусійний характер і можуть стати предметом подальшої наукової полеміки.

1. У дослідженні автор вказує на взаємозв'язок та взаємовплив законодавства про місцеве самоврядування та новел адміністративно-процедурного законодавства, тобто, введеним у дію Законом України «Про адміністративну процедуру». У дисертації наведено приклади реалізації публічно-сервісних повноважень органами місцевого самоврядування, зокрема через діяльність центрів надання адміністративних послуг. Разом з тим, певного уточнення потребує питання взаємодії органів місцевого

самоврядування з центральними органами виконавчої влади у процесі надання адміністративних послуг. Залучення додаткових прикладів такої взаємодії дозволило б більш комплексно висвітлити існуючі проблеми координації у взаємодії органів виконавчої влади та місцевого самоврядування та сформулювати конкретні пропозиції щодо їх вирішення.

2. У межах розділу IV «Порівняльно-правовий аналіз публічно-сервісних повноважень органів місцевого самоврядування» автором проаналізовано загальні та спеціальні ознаки закріплення адміністративно-правового статусу органів місцевого самоврядування та публічно-сервісних повноважень у таких державах як Словенія, Румунія, Хорватія, Італія та Франція. Ці країни, як було згадано в роботі, провели необхідні зміни у своєму конституційному й адміністративному законодавстві. Водночас доцільним виглядало б розширення такого аналізу за рахунок включення держав, які зараз здійснюють гармонізацію законодавства про місцеве самоврядування для вступу до Європейського Союзу. Крім цього використання досвіду країн-кандидатів сприяло б окресленню проблемних аспектів які стосуються інституту публічних послуг та адміністративної процедури. Це дозволило б поглибити дослідження з огляду на спільність трансформаційних процесів та окреслити додаткові орієнтири для вдосконалення національного законодавства.

3. В роботі у недостатній мірі відображено причинно-наслідковий зв'язок між завданнями, новизною та висновками. Зокрема, завдання «визначити правову природу публічно-сервісних повноважень та їх зв'язок із загальними категоріями «повноваження», «функція», «компетенція»» не отримало належної концептуалізації у підсумкових висновках дисертації. Разом з тим, вважаємо, що окремі висновки мають описовий характер (наприклад, висновок №№ 8, 14).

Зазначені зауваження мають рекомендаційний характер, спрямовані на подальше поглиблення наукового дослідження та не знижують його загальної позитивної оцінки.

Висновок щодо відповідності дисертації встановленим вимогам.
Узагальнюючи викладене, слід зазначити, що дисертаційне дослідження Штефюка Олександра Олександровича на тему «Публічно-сервісні повноваження органів місцевого самоврядування в Україні: теоретико-правовий аспект» є самостійною, завершеною науковою працею, яка містить нові науково обґрунтовані результати, що мають важливе теоретичне та практичне значення для удосконалення інституту публічно-сервісних повноважень органів місцевого самоврядування.

Дисертація за своєю актуальністю, рівнем наукової новизни, обґрунтованістю висновків та практичною спрямованістю відповідає вимогам Порядку присудження ступеня доктора філософії та скасування рішення разової спеціалізованої вченої ради закладу вищої освіти, наукової установи про присудження ступеня доктора філософії, затвердженого Постановою Кабінету Міністрів України від 12 січня 2022 р. № 44 (зі змінами, внесеними, згідно з Постановами Кабінету Міністрів України № 431 від 21.03.2022 р., № 502 від 19.05.2023 р., № 507 від 03.05.2024 р.), а її автор – Штефюк Олександр Олександрович за підсумками публічного захисту заслуговує на присудження ступеня доктора філософії з галузі знань 08 «Право» за спеціальністю 081 «Право».

Рецензент

кандидат юридичних наук, доцент

доцент кафедри публічного права

Чернівецького національного університету

імені Юрія Федьковича

Олена БІЛОСКУРСЬКА

